

Asia

OSA: Asetusten (EU) No 514/2014, (EU) No 516/2014 ja (EU) 2021/1147 muuttaminen Ukrainan tilanteeseen vastaamiseksi

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio antoi 8.3.2022 ehdotuksensa kolmen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen muuttamiseksi:

- 1) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 514/2014, turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoon sekä poliisiyhteistyön, rikollisuuden ehkäisemisen ja torjumisen sekä kriisinhallinnan rahoitusvälineeseen sovellettavista yleisistä säännöksistä (horisontaaliasetus);
- 2) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 516/2014, turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston perustamisesta ja
- 3) Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2021/1147, turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston perustamisesta.

Ehdotusta käsitellään neuvoston rakenteissa 11.3.2022 ja puheenjohtajan tarkoituksena on viedä neuvottelumandaatti Coreper-käsittelyyn 16.3.2022.

Poikkeuksellisen kiireisen aikataulun vuoksi Suomen kannan määrittäminen tehdään ensi vaiheessa E-asiana. Saman sisältöinen U-kirjelmä laaditaan myöhemmin.

Suomen kanta

Suomi tuomitsee jyrkästi Venäjän Ukrainassa aloittaman hyökkäyksen, joka on räikeä kansainvälisen oikeuden loukkaus. Suomi kantaa osana unionia vastuunsa Ukrainan tilanteen muuttoliikevaikutuksista ja erityisesti sotaa pakenevien ihmisten suojelemisesta.

Tässä tarkoituksessa Suomi kannattaa komission ehdotusta siitä, että Euroopan unionin ohjelmakauden 2014-2020 sisäasioiden rahastojen täytäntöönpanoa jatkettaisiin yhdellä vuodella horisontaaliasetukseen tehtävällä muutoksella. Muutoksella mahdollistetaan ohjelmakauden jäljellä olevan rahoituksen hyödyntäminen Ukrainan tilanteen tukemiseksi.

Suomi kannattaa komission ehdottamaa muutosta turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoasetukseen. Muutoksella mahdollistettaisiin kansallisen ohjelman tiettyihin erityistarkoituksiin sidottujen, ohjelman toimeenpanossa käyttämättä jääneiden varojen käyttö ohjelman muihin toimiin, jotta voidaan vastata jäsenvaltioiden turvapaikka- ja maahanmuuttojärjestelmiin kohdistuviin paineisiin, jotka Ukrainan kriisi on aiheuttanut.

Suomi kannattaa komission ehdottamaa muutosta turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoasetukseen, koska se laajentaisi käytettävissä olevia rahoituslähteitä turvapaikka- ja maahanmuuttotoimien rahoittamiseen jäsenvaltioissa ennakoinnattomien tulevien tapahtumien aikana. Suomi pitää kuitenkin tärkeänä, että asetuksen mahdollistama menettely on täysin vapaaehtoinen, eikä velvoita jäsenvaltioita ylimääräisten maksujen suorittamiseen.

Mikäli ehdotuksen sisältö muuttuisi neuvoston käsittelyssä, poikkeuksellisten olosuhteiden ja kiireellisyyden johdosta valtioneuvosto arvioisi ja voisi hyväksyä muutoksia ottaen huomioon Suomen kokonaisuus.

Pääasiallinen sisältö

Venäjän hyökkäys Ukrainaan 24.2.2022 on johtanut siihen, että osa ukrainalaisista on joutunut pakenemaan maastaan. Komission ehdotuksen tavoitteena on helpottaa Euroopan unionin sisäasioiden rahastojen varojen käyttöä pidentämällä ohjelmakauden 2014-2020 kustannusten tukikelpoisuusaikaa ja vapauttamalla käyttämättömiä varoja Ukrainasta pakenevien ihmisten auttamiseen.

Ehdotuksella pyritään tukemaan jäsenvaltioita, jotta ne voivat vastata paremmin hyökkäyksen johdosta lisääntyneeseen muuttoliikkeeseen Ukrainasta sekä rajavalvonnasta aiheutuneisiin tarpeisiin.

Komissio ehdottaa, että EU-ohjelmakauden 2014-2020 sisäasioiden rahastojen täytäntöönpanoa jatkettaisiin yhdellä vuodella. Tämä muutos toteutettaisiin muuttamalla horisontaaliasetusta. Asetuksen 17 artiklan 3 kohtaa esitetään muutettavaksi siten, että menoihin voidaan myöntää rahastoja koskevien erityisasetusten mukaisesti tukea, jos ne ovat aiheutuneet tuensaajalle ja vastuuviranomainen on maksanut ne 30.6.2024 mennessä. Alkuperäisen artiklan mukaan menojen olisi tullut aiheutua tuensaajalle 31.12.2022 mennessä ja vastuuviranomaisen olisi tullut maksaa ne 30.6.2023 mennessä.

Täytäntöönpanon jatkamisesta johtuen myös asetuksen ohjelmakauden päättämistä koskevaan artiklaan 40 esitetään muutoksia. Artiklaa muutettaisiin siten, että viimeistä vuotuista tilitystä, loppumaksupyyntöä ja lopullista täytäntöönpanokertomusta koskevat asiakirjat tulisi toimittaa komissiolle viimeistään 31.12.2024. Viimeiseen vuotuisen tilitykseen sisällytettävien maksujen suorittamisen ajankohtaa esitetään muutettavaksi siten, että ne tulisi olla suoritettuina 16.10.2023 – 30.6.2024 välisenä aikana.

Asetuksen artiklan 50 kohtaa 4 esitetään muutettavaksi siten, että kauden viimeiseen vuoteen liittyvän sitoumuksen vapauttamisen sijasta kohdassa viitattaisiin kauden kahteen viimeiseen vuoteen liittyvien sitoumusten vapauttamiseen. Vapauttaminen tapahtuisi ohjelman päättämisessä noudatettavien sääntöjen mukaisesti. Asetuksen artiklan 54 kappaletta 1 esitetään muutettavaksi siten, että kansallisia ohjelmia koskevat lopulliset täytäntöönpanokertomukset olisi toimitettava 31.12.2023 sijasta vasta 31.12.2024. Samoin artiklassa 57 säädettyjen ohjelmia koskevien arviointikertomusten

toimittamisen määräaikoja esitetään pidennettäväksi siten, että jäsenvaltion olisi toimitettava kansallisista ohjelmista tuettavien toimien vaikutuksia koskeva jälkiarviointikertomus komissiolle viimeistään 31.12.2024 ja komission olisi toimitettava jälkiarviointikertomus Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle viimeistään 30.6.2025.

Turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoa ohjelmakaudella 2014-2020 koskevaa asetusta (EU) 516/2014 esitetään muutettavaksi siten, että kansallisen ohjelman toimeenpanossa käyttämättä jääneitä varoja, joiden käyttö on ollut sidottua tiettyihin erityistarkoituksiin, sallittaisiin käyttää ohjelman muihin toimiin. Pyrkimyksenä olisi antaa näin jäsenvaltioille mahdollisuus vastata paremmin Ukrainan kriisin niille aiheuttamiin turvapaikka- ja maahanmuuttojärjestelmän paineisiin. Erityistoimiin tarkoitettuja määrärahoja koskevan 16 artiklan 3 kohtaan esitetään lisättäväksi, että jäsenvaltion tulisi konsultoida komissiota, jos uusien tai ennakoimattomien olosuhteiden johdosta kyseisten erityistoimiin tarkoitettujen määrärahojen muu käyttö kansallisessa ohjelmassa olisi tarpeen. Vastaavasti asetuksen 17 artiklan, joka koskee unionin uudelleensijoittamisohjelman määrärahoja, 9 kohtaan esitetään lisättäväksi, että, jäsenvaltion tulisi konsultoida komissiota, jos uusien tai ennakoimattomien olosuhteiden johdosta kyseisten määrärahojen käyttö muihin toimiin kansallisessa ohjelmassa olisi tarpeen.

Lisäksi komissio ehdottaa turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoasetuksen (EU) 2021/1147 muuttamista. Komission ehdotuksen tarkoituksena on laajentaa käytettävissä olevien rahoituslähteiden valikoimaa ohjelmakaudella 2021-2027 mahdollistamalla rahaston kautta jäsenvaltioiden ja muiden, julkisten tai yksityisten tahojen tarjoama rahallinen lisä turvapaikka- ja maahanmuuttoasioiden hallintaan. Tällaiset ulkoiset käyttötarkoitukseensa sidotut tulot muodostaisivat jäsenvaltioiden ja muiden julkisten tai yksityisten rahoittajien tai lahjoittajien erityisen panoksen turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston tiettyjen menojen kattamiseen vuosina 2021–2027. Tämä mahdollinen rahoituslähde lisättäisiin asetukseen ja se mahdollistaisi varautumisen turvapaikka- ja maahanmuuttotoimien rahoittamiseen jäsenvaltioissa esimerkiksi Ukrainaan tehdyn hyökkäyksen aiheuttaman kriisin aikana. Ehdotettava muutos olisi komission mukaan varainhoitoasetuksen (EU, Euratom) 2018/1046 mukainen.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 78 artikla 2 kohta ja 79 artikla 2 ja 4 kohta, 82 artikla 1 kohta, 84 artikla ja 87 artikla 2 kohta.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan komissio on käynyt ehdotuksesta keskustelua Euroopan parlamentin kanssa.

Kansallinen valmistelu

Asiaa on käsitelty EU-jaostojen 6 ja 7 kirjallisessa menettelyssä 10.-11.3.2022.

Eduskuntakäsittely

Asian kiireellisen käsittelyaikataulun vuoksi eduskunnalle toimitetaan tässä vaiheessa E-kirje. Myöhemmin laaditaan saman sisältöinen U-kirjelmä.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Ohjelmakauden 2014-2020 täytäntöönpanon jatkamisella ei ole vaikutusta ohjelmakaudelle budjetoituihin kokonaismäärärahoihin tai arvioon niistä Suomelle syntyvistä kustannuksista.

Asetuksen (EU) n:o 516/2014 muutoksella ei ole vaikutuksia ohjelmakauden 2014-2020 turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahaston kokonaismäärärahoihin.

Asetuksen (EU) 2021/1147 muutoksella ohjelmakauden 2021-2027 turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahastoon lisättävästä mahdollisuudesta jäsenvaltioiden tai julkisen tai yksityisen lahjoittajan tehdä lisäsuorituksia tai suorituksia ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

COM(2022) 112 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

EU:n sisäasioiden rahastojen vastuualueen esimies Artsi Alanne, SM/KVY, +358 295 488 271, artsi.alanne@govsec.fi

Johtava asiantuntija Sanna Virtanen, SM/KVY, +358 295 488 300, sanna.virtanen@govsec.fi

Erityisasiantuntija Kristiina Mauriala, SM/KVY, +358 295 488 275, kristiina.mauriala@govsec.fi

Erityisasiantuntija Nina Routti-Hietala, SM/KVY, +358 295 488 242, nina.routti-hietala@govsec.fi

EUTORI-tunnus

EU/2022/0294

Liitteet

Viite

Asiasanat	sisäisen turvallisuuden rahasto (ISF), turvapaikka-, maahanmuutto- ja kotouttamisrahasto (AMIF), Ukraina
Hoitaa	SM, UM
Tiedoksi	EUE, OKM, PLM, TEM, TULLI, VM, VNK